

Използване на социалните мрежи във висшето образование

Ирина Зиновиева, Галина Кабаджова

Using social networks in higher education

Irina Zinovieva, Galina Kabadzhova

Abstract:

The digital transformation of universities is an important aspect of modern education. Data on the way knowledge is acquired when social networks are used in the learning process can be useful in the formation of university digitization policies. The article provides a brief overview of approaches to using social networks as a tool in the educational process, taking into account the perspectives of both professors and students. The conflicting data obtained in various studies on the benefits of using social networks in higher education teaching are presented. These data highlight the need for increased attention in the formation of digitization strategies and the search for a balance with the classical teaching methods.

Keywords: digitalization, higher education, social networks, social support

For contacts: Prof. Irina Zinovieva, Dr.Sc., Sofia University St. Kliment Ohridski, zinovieva@phls.uni-sofia.bg

ВЪВЕДЕНИЕ

Индивидите използват технологични продукти, които се актуализират постоянно, за да отговорят на техните нужди за предаване на информация и комуникация. Динамични платформи като Facebook, YouTube, LinkedIn могат да поддържат споделяне на знания и възможности за сътрудничество (Cheng & Chen, 2018). Използването на социални медии в образователен контекст се нуждае от специално внимание, тъй като такива платформи могат да улеснят ученето и да подкрепят студентите в тяхното обучение. Социалните медии са лесни за използване, намират се в непрекъснато развитие, имат изключително широк обхват и неограничен капацитет да се подобряват благодарение на софтуерни иновации.

Изследванията върху използването на социалните медии в образованието са многобройни. Например, в обзорна статия (Dennen et al., 2020) са намерени 224 проучвания за използването на социални медии в обучението, като голямата част от тях са фокусирани върху използването на социалните медии като инструмент за учене и преподаване в средното и висшето образование. Обзорът проследява публикациите в продължение на 10 години (2009–2018 г.). Още от първата година, когато се появяват статии за виртуалните социални мрежи (2009 г.) броят на изследванията в тази област е в стабилна възходяща тенденция. Поне половината от изследванията са направени в Северна Америка, а количествените методи са най-популярният метод за събиране на данни. Констатациите показват, че в рамките на образованието доминиращите теми на изследванията върху социалните медии са били използването им като средство за преподаване и

учене, приемането им, ефектът от употребата и ролята на дигиталната грамотност.

ИЗПОЛЗВАНЕ НА СОЦИАЛНИТЕ МРЕЖИ В ОБРАЗОВАТЕЛНИЯ ПРОЦЕС

Използването на социални медии за образователни цели позволява на преподавателите да се свързват със студентите, да споделят знания и опит и да подобряват своите умения (Mardiana, 2016). Освен това социалните медии могат да създадат среда за критично мислене и дискусия извън аудиториите, да насърчат студентите да взаимодействат помежду си и да улеснят активното учене, сътрудничеството, академичната мотивация, интереса към материала и участието в учебния процес. Те са в състояние да подпомогнат студентите и в тяхното кариерно развитие (Wessels & Diale, 2017).

Насърчаването на учене чрез преживяване и умения за сътрудничество се превръща в приоритет в Европа, подчертавайки значението на социалните медии като инструмент за усвояване на тези компетентности. Чрез използването на социалните медии в образованието студентите могат да усвоят умения, необходими за бъдещото работно място, включително комуникация, сътрудничество, принадлежност към общност, креативност. Въпреки уместността на социалните медии във висшето образование, възможностите на социалните медии да подпомагат преподаването и оценяването в рамките на университетските курсове остават недостатъчно проучени (Sobaih et al., 2016).

Наличните изследвания показват противоречиви резултати. Статопулу и колеги (Stathopoulou, Siamagka, & Christodoulides, 2019) изследват възприемането на социалните медии като поддържащ инструмент в бакалавърското образование, като проследяват гледната точка и на преподавателите, и на студентите. Първата част включва 205 преподаватели, които споделят своите възгледи относно използването на социалните медии в рамките на своите курсове. Втората част се състои от четири фокус групи, които представят гледната точка и нагласите на студентите към използването на социални медии от техните преподаватели в процеса на обучение във висшето образование. Резултатите показват, че както преподавателите, така и студентите признават значението на включването на социалните медии в преподаването и оценяването по време на курсовете и подчертават положителното им въздействие върху задълбоченото учене и ангажираност на студентите, както и подобряването на техните умения за сътрудничество и организация. Въпреки това, авторите на изследването съветват преподавателите да поддържат баланс на използването на различните социални мрежи и да обръщат внимание на контрола при използването им.

Фейсбук е най-често изследван в сравнение с другите виртуални социални мрежи като инструмент за обучение в университетските аудитории. Например, Ървин, Бол, Дисбрау и Ливърит (Irwin, Ball, Desbrow & Leveritt, 2012) изследват използването на Фейсбук в рамките на четири университетски курса. Въз основа на възприятията на студентите, резултатите показват, че много участници в курса (78%) първоначално (преди да започне курсът) очакват, че Фейсбук ще бъде ефективен инструмент за обучение. Помолени да оценят ползите, които очакват от преподаването и оценяването чрез Фейсбук, те изброяват повишено взаимодействие между участниците, участие в дискусии върху материала на

курса, публикуване на записки от лекции, бързо научаване на оценките и обратна информация за справянето. След приключване на курса, студентите отново трябва да оценят вече постигнатите ползи. Тогава само половината от студентите смятат, че включването на Фейсбук действително е подпомогнало обучението им. Изследователите предполагат, че една от причините за тези резултати е, че преподавателите са били непоследователни в опитите си за интегриране на студентите. Други автори (Orphus & Abbitt, 2009), обаче, докладват подобни констатации за възприятията за полезността на Фейсбук. Студентите (N = 100) в курс по биология считат, че това, което е най-вероятно да се случи, е интензивна комуникацията с други студенти (95,5%), наличие на достъп до записки и материали (86,3%) и информация за графика на провеждане на курса, контролните и изпитите (82,8%). Те не очакват онлайн дискусии, които включват преподавател (64,3%) и по-честа комуникация с преподавателите (56,4%).

СОЦИАЛНА ИНТЕГРАЦИЯ И ПОДКРЕПА

Изследванията показват, че мрежата от социални връзки на човек осигурява ресурсите за справяне с много големи предизвикателства в живота. Следователно социалната подкрепа е ценен фактор, който трябва да се има предвид, когато се изследва как студентите се справят с изискванията на университета. Р. А. Тес (Tess, 2013) предполага, че Фейсбук е много подходящ сайт като среда за обучение на студенти и включването им в студентската общност на курса. Тази гледна точка е подкрепена в проучване на Дж. Маккарти (McCarthy, 2010) с курс от 120 студенти по архитектура, като 95% от участниците изказват мнение, че включването на Фейсбук им е помогнало да развият взаимоотношения с колегите си. Повечето (92%) оценяват позитивно интерактивните дискусии във виртуалната аудитория. Авторът установява и увеличение на ангажираността на студентите с курса.

Други изследователи изразяват предпазливост. Мадж и колеги (Madge et al., 2009) признават значението на Фейсбук като средство за социална интеграция и неформално учене в университета. Те обаче откриват, че социалната мрежа служи по-скоро за общуване и разговори с колегите за ученето, отколкото за действително учене. Колкото и широко разпространено да е използването на Фейсбук като средство за обучение сред 213-те британски студенти, включени в извадката, само по-малко от 10% от смятат, че включването на социалната мрежа е подпомогнало ученето им. Мненията на студентите показват, че Фейсбук е важен поради социални причини или потенциално за целите на неформалното обучение (46%). Въз основа на това авторите предупреждават да избягват прекомерното привилегироване на социалните мрежи, когато става въпрос за действителни педагогически цели.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Дигиталната трансформация на университетите е важен аспект на съвременното образование. Данните за начина, по който се усвояват знанията когато социалните мрежи се използват в процеса на обучението, могат да бъдат полезни при формирането на политики за дигитализация на университетите. Статията направи обзор на подходите при използване на социалните мрежи като

средство в образователния процес, като се отчитат гледните точки както на преподавателите, така на студентите. Представени са противоречивите данни, получени в различни изследвания за ползите от използването на социалните мрежи в преподаването. Тези данни подчертават необходимостта от повишено внимание при формирането на стратегиите за дигитализация и търсене на баланс с обичайните методи на преподаване.

ЛИТЕРАТУРА

Cheng, Y. H., & Chen, Y. C. (2018). Enhancing classroom management through parental involvement by using social networking apps. *South African Journal of Education, 38(Supplement 2)*, 1-14.

Dennen, V. P., Choi, H., & Word, K. (2020). Social media, teenagers, and the school context: A scoping review of research in education and related fields. *Educational Technology Research and Development, 68*, 1635-1658.

Irwin, Christopher, I. & Ball, L., Desbrow, B., & Leveritt, M. (2012). Students' perceptions of using Facebook® as an interactive learning resource at university. *Australasian Journal of Educational Technology, 28*, 1221-1232.

Madge, C., Meek, J., Wellens, J., & Hooley, T. (2009). Facebook, social integration and informal learning at university: It is more for socialising and talking to friends about work than for actually doing work. *Learning, Media and Technology, 34(2)*, 141–155.

McCarthy, J. (2010). Blended learning environments: Using social networking sites to enhance the first year experience. *Australasian Journal of Educational Technology, 26(6)*, 729–740.

Mardiana, H. (2016). Social media and implication for education: Case study in faculty of technology and Science Universitas Buddhi Dharma, Tangerang, Indonesia. *Sains Terapan dan Teknologi FST Buddhi Dharma, 1(1)*, 1-12.

Ophus, J. D. & Abbitt, J. T. (2009). Exploring the Potential Perceptions of Social Networking Systems in University Courses. *MERLOT Journal of Online Learning and Teaching, 5*, 639-648.

Sobaih, Elnasr E. , Moustafa, Mohamed A., Ghandforoush, Parvis, & Khan, Mahmood (2016). To use or not to use? Social media in higher education in developing countries, *Computers in Human Behavior, 58*, 296-305.

Stathopoulou, A., Siamagka, N. T., & Christodoulides, G. (2019). A multi-stakeholder view of social media as a supporting tool in higher education: An educator–student perspective. *European Management Journal, 37(4)*, 421-431.

Tess, P. A. (2013) The role of social media in higher education classes (real and virtual) – A literature review. *Computers in Human Behavior, 29*, A60–A68

Wessels, C. J., & Diale, B. M. (2017). Facebook as an instrument to enhance the career construction journeys of adolescent learners. *South African Journal of Education, 37(4)*, 1-12.

Благодарности: Това изследване е финансирано от Европейския съюз - NextGenerationEU, чрез Националния план за възстановяване и устойчивост на Република България, проект № BG-RRP-2.004-0008-C01“, за което авторите изказват благодарност.